

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2022

Sešit D

Zpráva o stavu a vývoji státních finančních aktiv a státních záruk

Obsah

I. Základní tendence vývoje státních finančních aktiv a pasiv	1
II. Stav a vývoj státních finančních aktiv	3
1 Operace na bankovních depozitních účtech SFA.....	3
2 Státní zahraniční pohledávky	6
3 Majetkové účasti u mezinárodních a tuzemských společností.....	8
3.1 Účasti u mezinárodních finančních institucí a zahraničních společností.....	9
3.2 Majetkové účasti u tuzemských společností	11
4 Státní půjčky, návratné finanční výpomoci a jiné tuzemské pohledávky státu	11
III. Přehled o stavu a vývoji státních záruk	12
1 Standardní státní záruky	12
2 Nestandardní státní záruky.....	13
3 Ručení ze zákona.....	13
4 Záruky související s mechanismem ESM a EFSM	14
5 Aval směnec, vystavených ČNB	14
IV. Tabulkové přílohy	15

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EIB	Evropská investiční banka
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj
IFC	Mezinárodní finanční korporace
MBHS	Mezinárodní banka hospodářské spolupráce
MF	Ministerstvo financí
OSFA	Operace státních finančních aktiv
p. a.	per annum
p. b.	procentní bod
SDD	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy
SFA	Státní finanční aktiva
SPP	Státní pokladniční poukázky
SÚRAO	Správa úložišť radioaktivních odpadů
SŽ	Správa železnic

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vývoj státních finančních aktiv a pasiv (mld. Kč)	1
Tabulka č. 2: Příjmové a výdajové operace korunových účtů SFA (mil. Kč)	4
Tabulka č. 3: Vývoj a struktura celkových stavů státních zahraničních pohledávek (mil. Kč)	7
Tabulka č. 4: Změny ve stavech vládních pohledávek vůči zahraničí (mil. Kč)	7
Tabulka č. 5: Změny ve stavech převzatých zahraničních pohledávek (mil. Kč)	8
Tabulka č. 6: Změny ve stavech pohledávek za deblokátory zahraničních pohledávek (mil. Kč)	8
Tabulka č. 7: Stav splaceného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)	9
Tabulka č. 8: Stav celkového upsaného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)	10
Tabulka č. 9: Závazky z nesplacené části upsaného kapitálu (mil. Kč)	10
Tabulka č. 10: Účast u tuzemských společností ve správě Ministerstva financí (mil. Kč)	11
Tabulka č. 11: Účast u tuzemských společností ve správě MF a dalších resortů (mil. Kč)	11
Tabulka č. 12: Vývoj standardních státních záruk (mil. Kč)	12
Tabulka č. 13: Pohledávky státu z realizovaných státních záruk (mil. Kč)	13

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj rozložení držby státních dluhopisů v roce 2021 (mil. Kč)	2
Graf č. 2: Vývoj prostředků jaderného účtu (mil. Kč)	5
Graf č. 3: Vývoj výnosů z investování na jaderném účtu (mil. Kč)	6
Graf č. 4: Vývoj krátkodobých úrokových sazeb (% p.a.)	6

I. Základní tendence vývoje státních finančních aktiv a pasiv

Vývoj státních finančních aktiv a pasiv vymezených rozpočtovými pravidly, tj. § 36 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, charakterizují za rok 2022 následující údaje:

Tabulka č. 1: Vývoj státních finančních aktiv a pasiv (mld. Kč)

	Stav k		Změna za rok 2022	Struktura %	
	31.12.2021	31.12.2022		31.12.2021	31.12.2022
Prostředky státu na běžných bankovních účtech SFA	76,8	111,9	35,1	47,9	41,8
Pohledávky státu vůči zahraničí vč. pohledávek z deblokací	15,3	15,6	0,3	9,5	5,8
Pohledávky státu vůči tuzemsku	4,6	76,9	72,3	2,9	28,8
Majetkové účasti státu u zahraničních a tuzemských společ.	61,5	60,9	-0,6	38,3	22,8
Cenné papíry v držbě státu ¹	2,3	2,3	0,0	1,4	0,9
Ostatní finanční aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Státní finanční aktiva celkem	160,5	267,6	107,1	100,0	100,0
Emise státních dluhopisů na domácím trhu	2 292,0	2 604,7	312,7	90,0	87,5
Přijaté úvěry	83,7	137,8	54,1	3,3	4,6
Emise státních dluhopisů na zahraničních trzích	74,1	5,1	-68,9	2,9	0,2
Přijaté zápůjčky	15,9	147,1	131,2	0,6	4,9
Nesplacená část upsaného kapitálu	80,9	80,5	-0,4	3,2	2,7
Jiné	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Státní finanční pasiva celkem	2 546,6	2 975,3	428,7	100,0	100,0

¹ SDD v portfoliu jaderného účtu ve výši 2,3 mld. Kč nejsou zahrnuty do státních finančních pasiv

Zdroj: MF

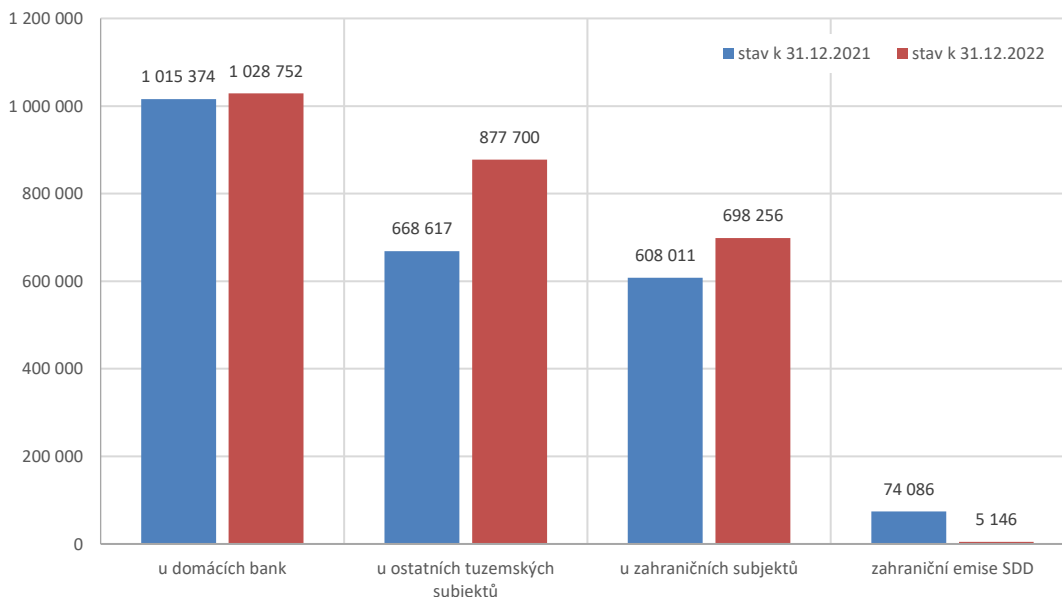
Dlouhodobá tendence meziročního poklesu vykazovaného stavu státních finančních aktiv se zastavila v roce 2018 a od té doby tento stav převážně roste. V průběhu roku 2022 došlo oproti předchozímu roku k poměrně výraznému nárůstu na hodnotu 267,6 mld. Kč, což představovalo zvýšení o 107,1 mld. Kč. V roce 2022 došlo rovněž k významnému růstu vykazovaného stavu státních finančních pasiv, stejně jako v předchozím roce. K 31. 12. 2022 činil stav státních finančních pasiv 2 975,3 mld. Kč, tedy o 428,7 mld. Kč více oproti roku 2021.

V roce 2022 měl zásadní vliv na zvýšení celkového stavu státních finančních pasiv vývoj závazků ze státních dluhopisů prodaných na domácím trhu, kde nárůst o 312,7 mld. Kč, respektive o 13,6 % znamenal zvýšení celkového stavu na 2 604,7 mld. Kč. Nárůst se přitom týkal zejména střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů prodaných na domácím trhu, ale i státních dluhopisů určených pro občany, které v souhrnu vzrostly o 346,1 mld. Kč. Naopak stav státních pokladničních poukázek se meziročně snížil o 33,3 mld. Kč. Držba těchto emisí státních dluhopisů přitom ve stejném období výrazně vzrostla u tuzemských nebankovních subjektů (o 209,1 mld. Kč) a rovněž u zahraničních subjektů (o 90,2 mld. Kč), méně pak u tuzemských bank (o 13,4 mld. Kč). Naproti tomu zadluženost z emisí státních dluhopisů vydaných na zahraničních trzích klesla o 68,9 mld. Kč, a to v důsledku splátky zahraniční emise v celkové jmenovité hodnotě 2,75 mld. EUR.

V průběhu roku 2022 se uskutečnily splátky úvěrů přijatých od Evropské investiční banky (dále též „EIB“) v celkové výši 4,4 mld. Kč. Dále v důsledku kurzových rozdílů došlo ke snížení korunové hodnoty úvěrů přijatých od EIB o 91 mil. Kč. Celkem se tak hodnota úvěrů přijatých od EIB v roce 2022 snížila z 26,6 mld. Kč na 22,1 mld. Kč. Na začátku roku 2022 dosahovala korunová hodnota úvěru přijatého od Rozvojové banky Rady Evropy (dále též „CEB“) určeného na financování výdajů spojených s pandemií koronaviru SARS-CoV-2 výše 7,5 mld. Kč. V důsledku kurzových rozdílů došlo ke snížení korunové hodnoty tohoto úvěru o 224 mil. Kč a na konci roku 2022 tak činila tato hodnota 7,2 mld. Kč. Na začátku roku 2022 činila korunová hodnota zápůjček z titulu finanční pomoci z nástroje na podporu zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 (dále též „SURE“) 49,7 mld. Kč. Dne 14. prosince 2022 byla přijata dodatečná finanční pomoc v rámci tohoto nástroje ve výši 2,5 mld. EUR, jehož korunová hodnota ke dni přijetí činila 60,7 mld. Kč. V důsledku kurzových rozdílů došlo ke snížení korunové hodnoty těchto zápůjček o 1,9 mld. Kč a na konci roku 2022 tak činila tato hodnota 108,5 mld. Kč. Korunová hodnota všech přijatých úvěrů tak ke konci roku 2022 činila 137,8 mld. Kč.

V průběhu roku 2022 byly realizovány krátkodobé zápůjčky v podobě depozitních operací denominovaných v cizích měnách za účelem krátkodobého krytí cizoměnové potřeby financování České republiky. Ke konci roku 2022 byla korunová hodnota těchto krátkodobých zápůjček ve výši 147,1 mld. Kč. Snížení stavu závazků z nesplacené části upsaného kapitálu u mezinárodních finančních institucí v celkovém rozsahu o 0,7 mld. Kč bylo determinováno zejména výrazným vývojem směnného kurzu Kč vůči EUR.

Graf č. 1: Vývoj rozložení držby státních dluhopisů v roce 2022 (mil. Kč)

Zdroj: MF

Za rok 2022 se stav státního dluhu zvýšil o 429,1 mld. Kč (respektive o 17,4 %) a dosáhl hodnoty 2 894,8 mld. Kč. Vnitřní státní dluh vzrostl ve sledovaném období o 313,9 mld. Kč, což představuje meziroční zvýšení o 13,7 %. Korunová hodnota vnějšího státního dluhu se zvýšila o 115,1 mld. Kč (respektive o 66,3 %). Podíl vnějšího dluhu na celkovém státním dluhu se zároveň zvýšil na 10,0 %.

Na straně státních finančních aktiv (dále také „SFA“) došlo ke zvýšení stavu peněžních prostředků státu uložených na bankovních účtech SFA, a to o cca 35,1 mld. Kč. Ke zvýšení rovněž došlo u pohledávek vůči tuzemsku, a to z titulu úvěrů poskytnutých dle § 35 odst. 5 zákona č. 218/2000 Sb. Majetkové účasti státu u tuzemských a zahraničních společností vykázaly pokles o 0,6 mld. Kč. V případě cenných papírů z finančního investování nedošlo k žádné změně a stav státních dluhopisů držených v portfoliu jaderného účtu zůstal na úrovni 2,3 mld. Kč. Ostatní kategorie SFA nezaznamenaly za rok 2022 žádné, případně jen drobné změny. Celkově došlo na straně SFA k růstu o 107,1 mld. Kč.

Stav tuzemských cenných papírů držených Ministerstvem financí z finančního investování volných peněžních prostředků souhrnného účtu státní pokladny (cenné papíry, přijaté jako předmět finančního zajištění - kolaterál při finančním investování disponibilní likvidity státní pokladny) a stav pohledávek z investování formou depozit na bankovních účtech vedených u jiných peněžních ústavů byl vykázán jako nulový, a to z důvodu zamezení rizika dvojího započtení obou těchto kategorií SFA s peněžními prostředky vedenými na účtech SFA. Na zvláštním účtu rezervy důchodového pojištění je finanční investování pozastaveno a od roku 2012 jsou veškeré disponibilní prostředky zapojeny do řízení likvidity v rámci souhrnného účtu státní pokladny.

II. Stav a vývoj státních finančních aktiv

1 Operace na bankovních depozitních účtech SFA

Vývoj státních finančních aktiv ve formě **peněžních prostředků uložených na bankovních účtech** u České národní banky lze v roce 2022 charakterizovat takto:

- Prostředky na běžných bankovních účtech SFA měly z části charakter korunových netermínovaných vkladů. Stav těchto korunových depozit, které tvoří jednu ze základních složek souhrnného účtu státní pokladny, dosáhl na konci roku 2022 úroveň 45,1 mld. Kč, což představuje 40,3 % celkového stavu bankovních depozit SFA. Na účtu pro řízení státního dluhu vedeném v EUR byl k 31. 12. 2022 vykázán zůstatek ve výši 269,7 mil. EUR (tj. cca 6,5 mld. Kč) a na účtu, kde jsou soustředěny peněžní prostředky finanční pomoci z nástroje na podporu zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 (tzv. „SURE“), byl k témuž datu vykázán zůstatek ve výši 2 500,0 mil. EUR (tj. cca 60,3 mld. Kč).
- Prakticky veškeré příjmové, výdajové a částečně i financující operace prováděné na korunových depozitních účtech SFA se od roku 2001 staly součástí operací státního rozpočtu, a to převážně rozpočtové kapitoly Operace státních finančních aktiv (OSFA), zčásti též rozpočtové kapitoly Státní dluh (operace řízení likvidity státní pokladny a státního dluhu). Prostředky na depozitních účtech SFA (resp. použití těchto prostředků z minulých let) jsou tak vedle prostředků z emisí státních dluhopisů a příp. prostředků z úvěrů přijatých od zahraničních finančních institucí zapojovány do financování schodku státního rozpočtu.
- Financování salda příjmů a výdajů rozpočtové kapitoly OSFA je prováděno z účtů SFA, které kromě toho kryjí též přesuny z kapitoly OSFA do jiných rozpočtových kapitol formou rozpočtových opatření a jejichž rozsah v roce 2022 činil 18 700,8 mil. Kč.
- Od roku 2017 jsou v souladu se zákonem č. 263/2016 Sb., atomový zákon, prostředky uvolňované na financování činnosti Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) rozpočtovány přímo v kapitole 322 - MPO a kryty z prostředků SFA (z jaderného účtu). V roce 2022 bylo uvolněno celkem 555,6 mil. Kč.
- Obdobně jako v předchozích letech nebyly ani v roce 2022 peněžní prostředky účtů SFA zapojeny k finančnímu krytí poskytnutých státních půjček, neboť čerpání nových státních půjček nebylo v kapitole OSFA rozpočtováno.
- Finanční investování dočasně volných prostředků na účtech SFA se v roce 2022 přímo týkalo pouze jaderného účtu, zřízeného podle atomového zákona. Rozsah průběžného krátkodobého finančního investování prostředků jaderného účtu postupně dosáhl celkové částky cca 485,6 mld. Kč. Stav cenných papírů držených v portfoliu z titulu finančního investování zůstal ke konci roku 2022 na úrovni 2 300 mil. Kč (jmenovitá hodnota SDD). Disponibilní prostředky na účtu Rezervy důchodového pojištění nebyly samostatně investovány na finančním trhu, ale byly zapojeny do řízení likvidity státu v rámci souhrnného účtu státní pokladny.
- Podrobnější přehled o příjmových a výdajových operacích realizovaných v roce 2022 na korunových bankovních účtech SFA v porovnání se schváleným rozpočtem a skutečností za rok 2021 je uveden v tabulkové příloze části tohoto sešitu v tabulce č. 2. Shrnující pohled na příjmové a výdajové operace korunových účtů SFA podává následující tabulka:

Tabulka č. 2: Příjmové a výdajové operace korunových účtů SFA (mil. Kč)

	Skutečnost 2021	Rozpočet 2022	Skutečnost 2022	Plnění rozpočtu (%)	Index 2022/2021
Příjmy z operací na účtech SFA celkem	18 992,9	2 421,5	14 273,2	-	75,2
příjmové operace kapitoly OSFA	2 222,2	2 421,5	3 847,1	158,9	173,1
ostatní příjmové operace SFA	16 770,7	0,0	10 426,2	-	62,2
Výdaje z operací na účtech SFA celkem	39 613,7	19 739,5	44 956,5	-	113,5
výdajové operace kapitoly OSFA	6,0	215,0	2,1	1,0	35,7
přesuny z OSFA do jiných rozpočtových kapitol	20 226,7	18 940,0	18 700,8	98,7	92,5
výdaje na činnost SÚRAO hrazené z jaderného účtu	528,2	584,5	555,6	95,1	105,2
ostatní výdajové operace SFA	18 852,9	0,0	25 697,9	-	136,3
Saldo příjmů a výdajů z operací SFA celkem	-20 620,8	-17 318,0	-30 683,2	-	148,8
za kapitolu OSFA včetně přesunů	-18 010,4	-16 733,5	-14 855,8	88,8	82,5

Zdroj: MF

Schválený rozpočet, po změnách dle zákona č. 344/2022 Sb., kterým se měnil zákon č. 57/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2022, stanovil saldo příjmů a výdajů kapitoly OSFA (včetně transferů do jiných rozpočtových kapitol) ve výši minus 16 733,5 mil. Kč.

U operací za kapitolu OSFA včetně transferů došlo v roce 2022 opětovně stejně jako v roce 2021 k převaze výdajů nad příjmy, a to ve výši cca 14 855,8 mil. Kč. Výsledné záporné saldo fakticky představovalo financování z titulu změny peněžních prostředků na účtech SFA a projevilo se poklesem stavu prostředků na příslušných depozitech SFA.

Příjmové operace kapitoly OSFA dosáhly v roce 2022 výše 3 847,1 mil. Kč, tj. 158,9 % schváleného rozpočtu. Na tomto výsledku se podílelo zejména překročení nedaňových příjmů. Rozpočtované příjmy u výnosů z finančního investování na jaderném účtu byly překročeny o 1 340 mil. Kč. Vysoké plnění je ovlivněno zásadním zvyšováním základních úrokových sazeb ze strany České národní banky. Příjmy z inkasovaných dividend byly rovněž vyšší než rozpočtované, a to o 39,5 mil. Kč.

Přímé výdaje kapitoly OSFA rovněž nedosahovaly objemů rozpočtovaných na rok 2022 a úhrnem představovaly částku 2,1 mil. Kč. Tuto částku tvořily výhradně uhrazené poplatky související se službami poskytovanými v rámci správy cenných papírů. U několika výdajových položek rozpočtovaných v kapitole OSFA došlo realizací příslušných rozpočtových opatření k přenesení oprávnění čerpat prostředky SFA do jiných kapitol v celkové výši 18 700,8 mil. Kč.

Komentář k příjmovým a výdajovým operacím kapitoly OSFA, jakož i k uvolňování účelově určených prostředků SFA na krytí výdajů realizovaných v jiných rozpočtových kapitolách je uveden v příslušném kapitolním sešitu státního závěrečného účtu.

Pokud jde o ostatní příjmové a výdajové operace na účtech SFA, po zahrnutí výdajů z jaderného účtu na činnost SÚRAO (555,6 mil. Kč) bylo dosaženo schodkového salda z těchto operací ve výši cca -15 827,4 mil. Kč. Podrobnější přehled o peněžních prostředcích a operacích na korunových bankovních účtech SFA v roce 2022 v členění podle hlavních bloků i jednotlivých účtů SFA je uveden v tabulkové příloze tohoto sešitu v tabulce č. 3.

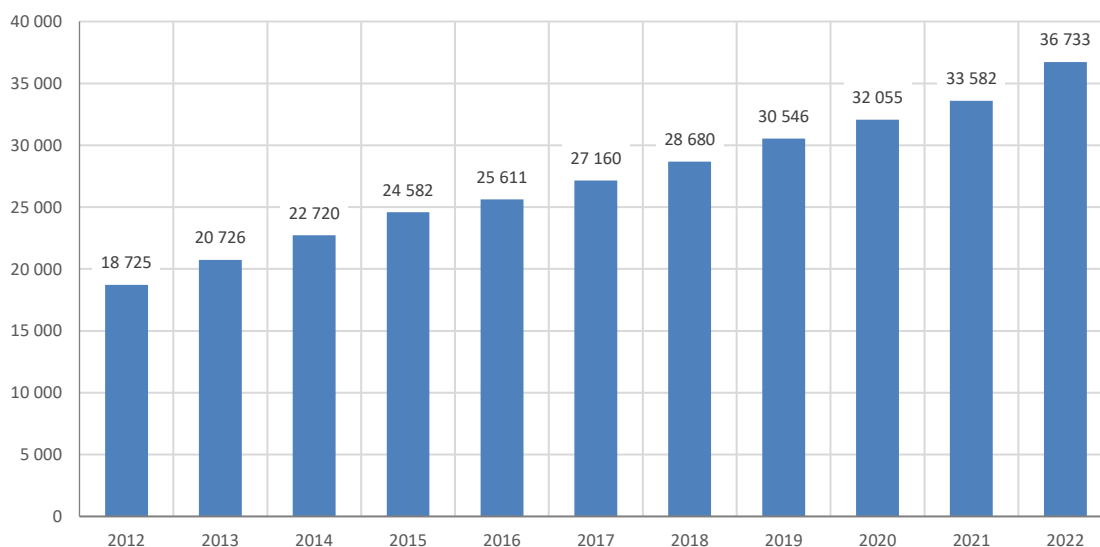
Investování peněžních prostředků souhrnných účtů státní pokladny probíhalo obdobně jako v minulých letech na účtech řízení likvidity státní pokladny. V průběhu roku 2022 byly provedeny krátkodobé investice s použitím kolaterálu v podobě poukázek České národní banky a střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů. Celkové příjmy z těchto operací činily 22 308,0 mil. Kč. Celkový příjem ze zápůjček a úvěrů poskytnutých v souladu s § 35 odst. 5 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů v roce 2022 činil 789,7 mil. Kč. Peněžní plnění nahrazující úrok činilo v roce 2022 celkem 149,0 mil. Kč. Úročením zůstatků běžných účtů bylo dosaženo příjmu 1,8 mil. Kč. Úrokové výdaje za krátkodobé výpůjční operace v cizí měně realizované za kladné sazby činily 41,1 mil. Kč. Celkové čisté příjmy z těchto operací činily 601,4 mil. Kč. Příjmy ze zápůjček státních dluhopisů činily 3,3 mil. Kč. Čisté příjmy z devizových swapů dosáhly v roce 2022 výše -360,1 mil. Kč.

Celkové čisté příjmy z investování peněžních prostředků souhrnných účtů státní pokladny dosáhly v roce 2022 výše 22 552,5 mil. Kč, což oproti roku 2021 představuje nárůst o 20 084,6 mil. Kč.

Investování prostředků na jaderném účtu SFA probíhalo ve sledovaném období výhradně do krátkodobých instrumentů finančního trhu. Volné peněžní prostředky byly průběžně investovány v celkovém objemu 485,6 mld. Kč, a to formou reverzních repo operací se zajištěním poukázkami České národní banky.

Celkový stav státních dluhopisů držených v portfoliu jaderného účtu se oproti závěru roku 2021 nezměnil a k 31. 12. 2022 zůstal na úrovni 2,3 mld. Kč (ve jmenovité hodnotě). Původně převažující podíl SDD, který se až do konce roku 2013 zvolna zvyšoval, se od roku 2014 začal postupně snižovat, a to na úkor rostoucího podílu krátkodobého investování formou reverzních repo operací. Pozastaveny zůstaly v roce 2022 nové nákupy SDD do portfolia jaderného účtu, od roku 2013 je pak zcela utlumen rovněž nákup SPP.

Graf č. 2: Vývoj prostředků jaderného účtu (mil. Kč)

Zdroj: MF

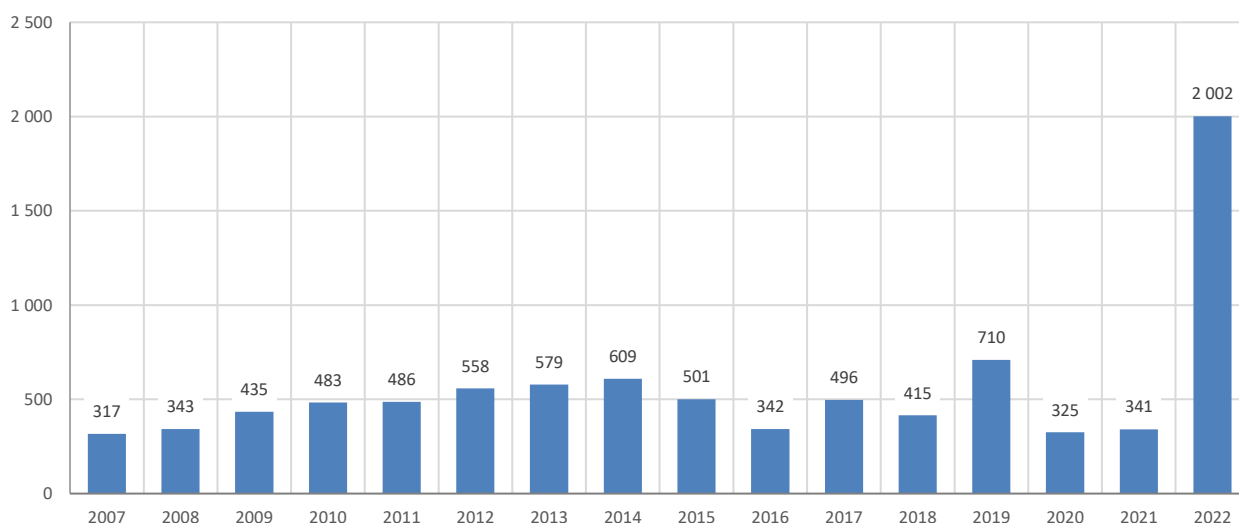
Z grafu je zřejmý postupný nárůst celkových prostředků jaderného účtu až na hodnotu 36 733,2 mil. Kč (státní dluhopisy o celkové jmenovité hodnotě 2 300 mil. Kč jsou zahrnuty v pořizovací ceně 2 638,1 mil. Kč, tj. se zohledněním realizovaných premií/diskontů).

Stav portfolia jaderného účtu je obdobně jako v minulém roce specifický skokovým nárůstem peněžních prostředků k 31. 12. 2022 (34 261,4 mil. Kč), který je důsledkem skutečnosti, že v prosinci 2022 nebyla realizována žádná peněžní transakce se splatností v roce 2023. K vypořádání uzavřených repo obchodů v úhrnném rozsahu 34,2 mld. Kč, se zajištěním poukázkami České národní banky jako kolaterálem, došlo 30. 12. 2022, přičemž nové repo obchody byly uzavřeny až počátkem ledna 2023. V závěru roku 2022 nebyly realizovány žádné zápůjčky cenných papírů (SDD) z portfolia jaderného účtu.

Za rok 2022 bylo dosaženo celkových výnosů inkasovaných na jaderný účet ve výši cca 2 000,2 mil. Kč. Z této částky připadá 90,8 mil. Kč na výnosy z ročních kuponů SDD, držených v portfoliu jaderného účtu v celkové jmenovité hodnotě 2 300 mil. Kč. Zbývající výnosy ve výši 1 909,4 mil. Kč byly generovány z průběžného krátkodobého finančního investování volných peněžních prostředků, a to formou reverzních repo operací. Oproti roku 2021 představuje výše uvedená hodnota celkových výnosů z investování na jaderném účtu částku vyšší o cca 1 658,8 mil. Kč (tj. o 486 %). Důvodem nárůstu celkových výnosů oproti roku 2021 bylo zásadní zvyšování základních úrokových sazeb ze strany České národní banky.

Inkasované výnosy z krátkodobého finančního investování vzrostly v roce 2022 oproti roku 2021 o cca 1 662,1 mil. Kč, zatímco inkasované kupónové výnosy klesly v roce 2022 o 3,3 mil. Kč.

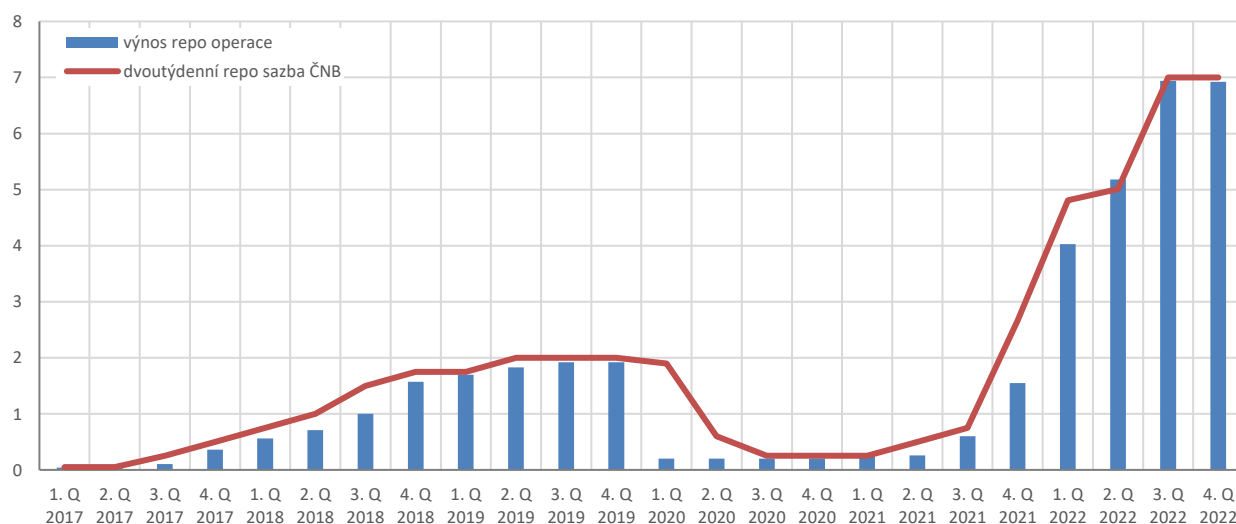
Graf č. 3: Vývoj výnosů z investování na jaderném účtu (mil. Kč)

Zdroj: MF

Vývoj výnosnosti krátkodobého finančního investování kopíruje vývoj 2T repo sazby vyhlášené Českou národní bankou. V roce 2017 došlo po předchozím období velmi nízkých sazeb k jejich opětovnému růstu, a to v srpnu 2017 (z 0,05 % p. a. na 0,25 % p. a.) a v listopadu 2017 (z 0,25 % p. a. na 0,50 % p. a.). Tato růstová tendence pokračovala i v průběhu roku 2018 (sazby vzrostly postupně až na 1,75 % p. a.) a v roce 2019, kdy se výnosnost reverzních repo operací pohybovala nejčastěji v rozmezí 1,72 % p. a. až 1,98 % p. a. (2T repo sazba vzrostla od 3. 5. 2019 na 2,0 % p. a.). V roce 2020 se do vývoje sazeb negativně promítla zhoršující se situace v souvislosti s šířením nemoci COVID – 19 a její dopady na ekonomiku. 2T repo sazba tak postupně klesla z únorových 2,25 % p. a. až na úroveň 0,25 % p. a. platnou od 11. 5. 2020 až do poloviny roku 2021. Výnosnost reverzních repo operací v první polovině roku 2021 oscilovala v intervalu od 0,20 % p. a. do 0,25 % p. a. Od června 2021 Česká národní banka přistoupila k postupnému zvyšování základních úrokových sazeb. K poslednímu zvýšení došlo 23. 6. 2022, a to na hodnotu 7,00 % p. a., což se projevilo i v nárůstu úrokových sazeb v rámci krátkodobého finančního investování, které ve třetím i čtvrtém čtvrtletí roku 2022 dosahovaly průměrné výše 6,9 % p. a.

Graf č. 4: Vývoj krátkodobých úrokových sazeb (% p.a.)

Zdroj: MF

V souladu s ustanovením § 36 zákona 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech byly od roku 2008 do roku 2012 investovány rovněž volné finanční prostředky uložené na zvláštním účtu rezervy pro důchodovou reformu / pro důchodové pojištění. S ohledem na charakter těchto prostředků nebylo možno realizovat

investiční transakce s využitím dlouhodobých instrumentů se splatností přesahující horizont roku 2012. V návaznosti na změnu metodiky jsou pak od roku 2012 veškeré volné peněžní prostředky ponechány ve stejném režimu jako prostředky uložené na ostatních účtech SFA. Tyto likvidní prostředky jsou součástí souhrnného účtu státní pokladny a byly investovány do krátkodobých instrumentů finančního trhu v rámci řízení likvidity, což se pozitivně odrazilo ve snížení nákladů kapitoly 396 - Státní dluh.

2 Státní zahraniční pohledávky

Podíl státních zahraničních pohledávek z vládních úvěrů a pohledávek převzatých od Československé obchodní banky, a. s., (dále také „ČSOB“) včetně pohledávek za deblokátory na celkovém stavu státních finančních aktiv se v roce 2022 snížil na 5,8 % (tj. o 3,7 p. b.), přičemž celkový stav těchto pohledávek se zvýšil o 275,9 mil. Kč, což představovalo zvýšení o 1,8 %. Snížení zaznamenaly pohledávky za deblokátory, a to o 115,8 mil. Kč vlivem vyřazení z evidence pohledávky za společností EMÚ.

Současně došlo rovněž k výraznějšímu zvýšení pohledávek z vládních úvěrů, což bylo dáno především kurzovými rozdíly. Jako doplňující informace bez přímého dopadu na vykazované stavy státních finančních aktiv lze uvést, že u části pohledávek, které jsou klasifikovány jako nedobytné, jsou v souladu se zákonem o účetnictví vytvářeny opravné položky. Na rozdíl od předchozích let však v roce 2022 nebyly žádné pohledávky převedeny v účetnictví Ministerstva financí na podrozvahové účty.

Tabulka č. 3: Vývoj a struktura celkových stavů státních zahraničních pohledávek (mil. Kč)

	Státní zahraniční pohledávky celkem	v tom :					
		pohledávky z vládních úvěrů	podíl %	převzaté zahraniční pohledávky	podíl %	pohledávky za deblokátory	podíl %
Stav k 31. 12. 2021	15 286,8	12 587,2	82,3	2 354,8	15,4	344,8	2,3
Stav k 31. 12. 2022	15 562,7	12 962,1	83,3	2 371,7	15,2	229,0	1,5
Změna stavu za rok 2022	275,9	374,9	135,9	16,9	6,1	-115,8	-42,0
z toho kurzové rozdíly	389,0	360,6	92,7	21,0	5,4	7,5	1,9

Zdroj: MF

Změny ve stavech zahraničních pohledávek byly vedle kurzových rozdílů a připisovaných úroků, realizovaných dle příslušných smluvních dokumentů, ovlivněny i dalšími operacemi, jak je zřejmé z následujících přehledů, členěných dle jednotlivých bloků.

Tabulka č. 4: Změny ve stavech vládních pohledávek vůči zahraničí (mil. Kč)

	Vládní pohledávky vůči zahraničí celkem	v tom:	
		civil	speciál
Stav k 31. 12. 2021	12 587,2	4 470,0	8 117,2
Vyúčtování připsaných úroků	149,9	16,7	133,1
Splátky ve prospěch příjmů státního rozpočtu	135,6		135,6
Splátky jistiny	103,3		103,3
Splátky úroků	32,2		32,2
Čisté inkaso z deblokací	0,0		
Zrušení pohledávek po dohodě s dlužníky	0,0		
Převody a jiné změny pohledávek*	0,0		
Vyúčtované kurzové vlivy (+,-)	360,6	109,8	250,8
Stav k 31. 12. 2022	12 962,1	4 596,5	8 365,6

Zdroj: MF

U pohledávek z vládních úvěrů, které tvoří převážnou část zahraničních pohledávek státu, došlo vlivem převahy vyúčtovaných kreditních kurzových rozdílů a připsaných úroků nad uhrazenými splátkami ke zvýšení jejich stavu o cca 374,9 mil. Kč, tj. o 3,0 %. Splátky do státního rozpočtu v úhrnné částce 135,6 mil. Kč, se týkaly pravidelných splátek jistiny (103,3 mil. Kč) a úroků (32,2 mil. Kč) z Iráku, inkasovaných na základě uzavřené mezivládní dohody. Úroky byly v průběhu roku 2022 připisány v celkové výši 149,9 mil. Kč, a to zejména na účty pohledávek z vládních úvěrů speciál (133,1 mil. Kč).

Tabulka č. 5: Změny ve stavech převzatých zahraničních pohledávek (mil. Kč)

	Převzaté zahraniční pohledávky státu celkem	v tom:	
		pohledávky v nesměnitelných a volných měnách	pohledávky ve volných měnách z titulu CDZ
Stav k 31. 12. 2021	2 354,8	1 697,2	657,7
Vyúčtování připsaných úroků	-0,5		-0,5
Splátky ve prospěch příjmů státního rozpočtu	3,5	3,5	
Splátky jistiny	3,5	3,5	
Splátky úroků			
Čisté inkaso z deblokací			
Zrušení pohledávek po dohodě s dlužníky			
Převody a jiné změny pohledávek			
Vyúčtované kurzové vlivy (+,-)	21,0	40,7	-19,7
Stav k 31. 12. 2022	2 371,7	1 734,3	637,4

Zdroj: MF

U převzatých pohledávek došlo k jejich mírnému zvýšení o 16,9 mil. Kč, tj. o 0,7 %, což bylo v převážné míře způsobeno kurzovými vlivy. U zahraničních pohledávek převzatých od ČSOB došlo v minulosti k účetnímu převedení pohledávky za Běloruskem na Ministerstvo zahraničních věcí. Současně bylo na základě příslušné dohody zahájeno nepeněžní plnění ze strany Běloruska, které v roce 2022 bylo ve výši 3,5 mil. Kč.

Tabulka č. 6: Změny ve stavech pohledávek za deblokátory zahraničních pohledávek (mil. Kč)

	Pohledávky za deblokátory zahraničních pohledávek státu celkem	v tom:	
		za deblokátory pohledávek vůči Rusku	za deblokátory jiných zahraničních pohledávek
Stav k 31. 12. 2021	344,8	228,8	116,0
Vyúčtování připsaných úroků	1,1		1,1
Převod čistého inkasa do státního rozpočtu			
Odpis deblokovaných pohledávek			
Korekce a jiné změny pohledávek	-124,4	-124,4	
Vyúčtované kurzové vlivy (+,-)	7,5	6,9	0,5
Stav k 31. 12. 2022	229,0	111,4	117,6

Zdroj: MF

U pohledávek převedených na společnosti deblokující zahraniční pohledávky došlo v průběhu roku 2022 k výraznému poklesu jejich hodnoty o 115,8 mil. Kč, tj. o 33,6 %. Toto snížení bylo zejména důsledkem vyřazení pohledávky ve výši 124,4 mil. Kč za společností EMÚ z evidence. Naopak položkami zvyšujícími celkovou částku předmětných pohledávek byly kurzové rozdíly ve výši 7,5 mil. Kč a připsané úroky ve výši 1,1 mil. Kč.

Do kategorie zahraničních pohledávek byla až do nabytí účinnosti zákona č. 465/2011 Sb. zahrnována rovněž pohledávka státu ve výši cca 1,4 mld. Kč za iránskou státní společností Alumina Plant Project of Iran (APPI) z titulu státní záruky realizované z prostředků rozpočtové kapitoly 398 - VPS. Na základě zákona č. 465/2011 Sb., kterým byl změněn zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech České republiky, byla tato pohledávka ze státních finančních aktiv vyjmuta.

3 Majetkové účasti u mezinárodních a tuzemských společností

Podíl mezinárodních a tuzemských majetkových účastí na celkovém stavu státních finančních aktiv se v roce 2022 snížil z 38,3 % na 22,8 %. Převažujícím vlivem bylo poměrně razantní zvýšení úhrnného stavu státních finančních aktiv, přičemž vykazovaný stav majetkových účastí se oproti roku 2021 snížil o 0,6 mld. Kč a k 31. 12. 2022 činil 60,9 mld. Kč. Na tomto snížení se podílely zejména kurzové vlivy.

Podíl závazků z titulu nesplacené části upsaného kapitálu na celkovém stavu státních finančních pasiv se oproti roku 2021 mírně snížil na úroveň 2,7 %, což souviselo především s výrazným růstem státních finančních pasiv o 428,7 mld. Kč. Tato kategorie závazků se týká výhradně majetkových účastí státu u mezinárodních finančních institucí. V průběhu roku 2022 došlo i přes navýšení nesplacené části upsaného kapitálu

Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (dále IBRD) o 0,7 mld. Kč k jejich celkovému snížení, což bylo dáno zejména vyúčtoványi debetními kurzovými rozdíly.

3.1 Účasti u mezinárodních finančních institucí a zahraničních společností

Do vykazovaného stavu zahraničních majetkových účastí státu je vedle splacené části upsaného kapitálu zahrnut i uhrazený podíl na rezervách a rezervních fondech, což se týká Evropské investiční banky (159,1 mil. EUR) a Rozvojové banky Rady Evropy (662,0 tis. EUR). V roce 2022 došlo ke snížení stavu zahraničních majetkových účastí, a to o 620,2 mil. Kč, což bylo zejména dáno debetními kurzovými vlivy. Na druhou stranu došlo k navýšení splaceného podílu České republiky v Mezinárodní finanční korporaci (dále IFC) o cca 5,6 mil. USD (tj. o cca 125,0 mil. Kč), v IBRD o cca 4,8 mil. USD (tj. o cca 115,7 mil. Kč). Na snížení vykazovaného stavu majetkové účasti u společností E.ON S.E. a UNIPER S.E. o 653,8 mil. Kč se v roce 2022 podílely jednak debetní kurzové vlivy a rovněž pokles ceny akcií.

Tabulka č. 7: Stav splaceného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)

	Stav k 31.12.2021	Změna splaceného kapitálu	Vyúčtované kursové rozdíly a jiné korekce	Stav k 31.12.2022
Mezinárodní banka hospodářské spolupráce	663,4		-19,9	643,5
Mezinárodní investiční banka	929,1		-27,8	901,3
Evropská banka pro obnovu a rozvoj	1 328,0		-39,8	1 288,2
Evropská investiční banka celkem ¹	8 847,7		-265,1	8 582,5
Rozvojová banka Rady Evropy ¹	135,2		-4,1	131,2
Instituce Světové banky ²	5 183,4	240,7	149,7	5 573,8
E.ON S.E.	1 123,2		-292,5	830,7
UNIPER S.E.	384,4		-361,3	23,1
Zahraníční společnosti převedené z ČKA	0,0			0,0
Splacený kapitál ČR u mezinárodních bank a zahraničních společností celkem	18 594,4	240,7	-860,8	17 974,2

¹ včetně splaceného podílu na rezervách a rezervních fondech

² IDA - zohlednění příspěvků a přecenění na reálnou hodnotu

Zdroj: MF

Co se týká upsaného kapitálu u zahraničních a mezinárodních společností, zde byl vývoj směnného kurzu Kč vůči EUR a USD s celkovým debetním dopadem 1 888,1 mil. Kč korigován navýšením upsaného kapitálu u institucí ze skupiny Světové banky. Konkrétně u IBRD, kde se jednalo o další splátku navyšování kapitálu ve výši cca 35,1 mil. USD (tj. 853,5 mil. Kč) a u IFC, kde navýšení představovalo cca 5,6 mil. USD (tj. 125,0 mil. Kč), přičemž v případě IFC představovala tato částka zároveň nárůst upsaného splaceného kapitálu České republiky, ke kterému došlo v prvním čtvrtletí roku 2022. K datu 31. 12. 2022 tak činil stav upsaného (a splaceného) kapitálu České republiky v IFC cca 84,6 mil. USD.

Vzhledem k tomu, že v případě společností E.ON S.E. a UNIPER S.E. se jedná o veřejně obchodovatelné akcie bez uvedení jmenovité hodnoty, je pro vývoj hodnoty podílu na základním kapitálu jedním z určujících faktorů i dosažená tržní cena. V průběhu roku 2022 se tato cena snížila celkem o 25,2 mil. EUR (tj. o cca 608,6 mil. Kč). Po zahrnutí vlivu směnného kurzu Kč vůči EUR činily v tomto případě celkové debetní kurzové rozdíly 653,8 mil. Kč.

Celková hodnota upsaného kapitálu tak v důsledku výše uvedených změn v průběhu roku 2022 nepatrně klesla, a to z 95,5 mld. Kč na téměř 94,6 mld. Kč, tj. o 1,0 %.

Tabulka č. 8: Stav celkového upsaného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)

	Stav k 31. 12. 2021	Změna stavu v roce 2022	Kurové rozdíly, korekce	Stav k 31. 12. 2022
Účast u Mezinárodní banky hospodářské spolupráce	1 326,7		-39,8	1 287,0
Účast u Mezinárodní investiční banky	3 122,4		-93,6	3 028,8
Účast u Evropské banky pro obnovu a rozvoj	6 366,9		-190,8	6 176,1
Účast u Evropské investiční banky	54 864,1		-1 644,2	53 219,9
Účast u Rozvojové banky Rady Evropy	1 069,9		-32,1	1 037,8
Účast u institucí Světové banky	27 229,6	978,5	766,1	28 974,1
Účast ČR u mezinárodních bank celkem	93 979,6	978,5	-1 234,3	93 723,8
Účast u společnosti E.ON S.E.	1 123,2		-292,5	830,7
Účast u společnosti UNIPER S.E.	384,4		-361,3	23,1
Účast u zahraničních společností převedených z ČKA	0,0			0,0
Zahraniční majetkové účasti celkem	95 487,2	978,5	-1 888,1	94 577,6

Zdroj: MF

Závazky z titulu nesplacené části upsaného kapitálu nejsou dle zákona č. 25/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech zahrnovány do státního dluhu a představují rozdíl mezi upsaným kapitálem a kapitálem splaceným. Jak je zřejmé z předchozích přehledů, jedná se o závazky vůči těmto mezinárodním bankovním institucím: Mezinárodní banka hospodářské spolupráce, Mezinárodní investiční banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj, Evropská investiční banka, Rozvojová banka Rady Evropy a rovněž Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj a Mnohostranná agentura pro investiční záruky ze skupiny Světové banky.

Stav těchto závazků se snížil, a to i přes nárůst nesplacené části upsaného kapitálu u IBRD o 30,3 mil. USD. Pokles představuje 0,5 %, (z 80,9 mld. Kč na 80,5 mld. Kč), vyjádřeno v absolutní hodnotě o cca 0,4 mld. Kč. Konečný stav byl výrazně ovlivněn vývojem směnného kurzu Kč vůči EUR a USD. Na celkovém poklesu závazků z tohoto titulu se podílely debetní kurzové rozdíly v celkovém rozsahu 1 146,2 mil. Kč.

Tabulka č. 9: Závazky z nesplacené části upsaného kapitálu (mil. Kč)

	Stav k 31. 12. 2021	Změna závazku z nesplacené části upsaného kapitálu	Vyúčtované kurové rozdíly a korekce	Stav k 31. 12. 2022
Mezinárodní banka hospodářské spolupráce	663,4		-19,9	643,5
Mezinárodní investiční banka	2 193,3		-65,7	2 127,5
Evropská banka pro obnovu a rozvoj	5 038,9		-151,0	4 887,9
Evropská investiční banka	49 970,6		-1497,5	48 473,1
Rozvojová banka Rady Evropy	951,1		-28,5	922,6
Instituce Světové banky	22 046,2	737,8	616,4	23 400,4
Závazek z nesplacené části upsaného kapitálu u mezinárodních společností celkem	80 863,5	737,8	-1 146,2	80 455,1

Zdroj: MF

3.2 Majetkové účasti u tuzemských společností

Upsaný kapitál je u všech tuzemských majetkových účastí v plné výši splacen.

Tabulka č. 10: Účast u tuzemských společností ve správě Ministerstva financí (mil. Kč)

	Stav k 31.12.2021	Ocenění v účetnictví k 31.12.2021	Změny stavu v roce 2022	Stav k 31.12.2022	Ocenění v účetnictví k 31.12.2022
Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	5 575,0	5 575,0	0,0	5 575,0	5 575,0
Česká exportní banka, a.s.	4 200,0	4 200,0	0,0	4 200,0	4 200,0
Národní rozvojová banka, a.s.	867,0	1 171,0	0,0	867,0	1 171,0
Kongresové centrum Praha, a.s.	2 000,0	2 000,0	0,0	2 000,0	2 000,0
THERMAL - F, a.s.	1 099,6	1 099,6	0,0	1 099,6	1 099,6
Letiště Praha, a.s.	27 031,6	27 049,2	0,0	27 031,6	27 049,2
Ostatní tuzemské společnosti	222,4	1 120,9	0,0	222,4	1 120,9
MUFIS, a.s.	1,0	0,5	0,0	1,0	0,5
ČEZ, a.s.	221,4	1 120,4	0,0	221,4	1 120,4
Majetkové účasti převedené z ČKA	1 912,2	1 912,2	0,0	1 912,2	1 912,2
Účast u tuzemských společností ve správě MF	42 907,7	44 127,8	0,0	42 907,7	44 127,8

Zdroj: MF

Stav majetkových účastí u tuzemských společností, vykazovaný ve státních finančních aktivech k 31. 12. 2022 se oproti stavu vykazovanému k 31. 12. 2021 nezměnil a zůstal na hodnotě 42,9 mld. Kč. V průběhu roku 2022 nedošlo k žádné změně, která by měla vliv na výši majetkové účasti státu.

Jako doplňující informaci uvádíme, že u majetkové účasti státu v Národní rozvojové bance je příslušnost hospodaření rozdělena mezi Ministerstvo financí a ostatní resorty, konkrétně Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo pro místní rozvoj. Hodnoty, uvedené v následující tabulce, představují jmenovitou hodnotu akcií odpovídající příslušnému podílu na základním kapitálu.

Tabulka č. 11: Účast u tuzemských společností ve správě MF a dalších resortů (mil. Kč)

K 31. 12. 2021	podíl MF	podíl MPO	podíl MZe	podíl MZV	podíl MMR	celkem
Národní rozvojová banka, a.s.	867,0	882,3	-	-	882,3	2 631,7
K 31. 12. 2022	podíl MF	podíl MPO	podíl MZe	podíl MZV	podíl MMR	celkem
Národní rozvojová banka, a.s.	867,0	882,3			882,3	2 631,7

Zdroj: MF

Příjmy z dividend z titulu příslušnosti hospodařit s majetkovými účastmi státu, byly inkasovány v úhrnné výši cca 139,5 mil. Kč. Téměř celá tato částka bylo v souladu s usnesením vlády č. 797/2004 převedena na zvláštní účet státních finančních aktiv rezervy důchodového pojištění. To se týkalo dividend od společnosti ČEZ, a.s. ve výši 106,2 mil. Kč a dividend od společností E.ON S.E. a UNIPER S.E. v úhrnné výši 33,2 mil. Kč. Zbývající část dividend inkasovaných na ostatní účty SFA tvořila dividendy od společnosti ČEZ, a.s. ve výši 50,4 tis. Kč.

4 Státní půjčky, návratné finanční výpomoci a jiné tuzemské pohledávky státu

Státní půjčky a návratné finanční výpomoci jsou až na výjimky poskytovány bezúročně na vymezené účely územně samosprávným celkům a podnikatelským a jiným subjektům z prostředků státního rozpočtu vč. případného krytí z účtů státních finančních aktiv. Instrument návratných finančních výpomocí v některých případech nahrazuje nebo doplňuje nenávratné rozpočtové dotace.

Rozsah pohledávek státu z poskytnutých státních půjček a návratných finančních výpomocí (dále NFV) evidovaných v rámci státních finančních aktiv byl zásadním způsobem omezen zákonem č. 465/2011 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 218/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech. Změnou ustanovení § 36 zákona č. 218/2000 Sb. došlo k vyjmutí pohledávek z titulu NFV, poskytnutých z rozpočtové kapitoly VPS, ze státních finančních aktiv.

Pokud jde o pohledávky evidované ve státních finančních aktivech v průběhu roku 2022, pak z prostředků státních finančních aktiv nebyly poskytnuty žádné NFV. Veškeré NFV poskytnuté v minulosti z prostředků státních finančních aktiv jsou splaceny. V případě pohledávky z titulu státních půjček, poskytovaných v letech

1993 až 2000 společnosti Transgas na realizaci plynárenských VIA na teritoriu bývalého SSSR, nedošlo v roce 2022 k žádné změně vykazovaného stavu. Stav pohledávky z tohoto titulu činí cca 4 566,3 mil. Kč.

Kromě pohledávek vedených za státy a deblokátory – právníckými osobami je vedena pohledávka za fyzickými osobami z titulu náhrady škody z trestního a občanskoprávního řízení týkajícího se podvodné deblokace části pohledávky České republiky za Peru. Pohledávka je vymáhána pomocí exekučního řízení na majetek dlužníků. Hodnota pohledávky z tohoto titulu se v průběhu roku 2022 nezměnila a k 31. 12. 2022 činila cca 26,25 mil. Kč.

V podrozvahové evidenci státních finančních aktiv jsou vedeny pohledávky státu za organizacemi, kterým byly v roce 1991 ze státních prostředků poskytnuty zálohy na budoucí odkoupení splatných pohledávek za odběrateli v Iráku v souvislosti s uvalením hospodářského embarga na Irák a Kuvajt. Ukončení procesu vyrovnání irácké vlády s většinou věřitelů iráckých odběratelů bylo uskutečněno v roce 2006 formou rekondilace pohledávek a uzavřením dohody o náhradním plnění, která vychází z obecných principů Pařížského klubu věřitelů. Celková hodnota pohledávky státu z tohoto titulu představovala cca 1 334,7 mil. Kč, přičemž u části této pohledávky ve výši 106,5 mil. Kč bylo trvale upuštěno od jejího vymáhání. Na základě výsledků kontrolní inventury provedené v roce 2017, byla odúčtována část zmíněné pohledávky ve výši cca 679,2 mil. Kč a na příslušném podrozvahovém účtu je tak k 31. 12. 2022 vedena pouze pohledávka za společností VLT Brno, a.s. ve výši cca 549,0 mil. Kč. Z pohledávek, u nichž bylo trvale upuštěno od vymáhání, byla již v roce 2017 odúčtována část ve výši cca 15,3 mil. Kč.

Obdobně jsou vedeny i pohledávky státu, vyplývající ze zákona č. 499/1990 Sb., o přepočtu devizových aktiv a pasiv v oblasti zahraničních pohledávek a závazků v souvislosti s kursovými opatřeními. Tento zákon stanovil povinnost bývalým organizacím zahraničního obchodu provést přepočet svých devizových aktiv a pasiv v oblasti zahraničních pohledávek a závazků v důsledku změn kursů čs. koruny. U části pohledávky státu z tohoto titulu ve výši 722,5 mil. Kč bylo trvale upuštěno od jejího vymáhání. Z pohledávek, u nichž bylo trvale upuštěno od vymáhání, byla na základě výsledků kontrolní inventury provedené v roce 2017, odúčtována část ve výši cca 349,4 mil. Kč.

Od roku 2017 jsou na podrozvahových účtech nově vedeny i podmíněné pohledávky za společnostmi CS Trading, Ligna a AK Krouský, k 31. 12. 2022 jsou v celkové výši cca 59,4 mil. Kč. V tomto případě se jedná o původně zahraniční pohledávku vůči Indonésii. Nárůst pohledávky o cca 3 mil. Kč oproti stavu evidovanému k 31. 12. 2021 představují narostlé úroky.

III. Přehled o stavu a vývoji státních záruk

1 Standardní státní záruky

Úhrn standardních státních záruk, tj. celkový rozsah potenciálních závazků státu z poskytnutých bankovních úvěrů krytých standardními státními zárukami České republiky byl k 31. 12. 2022 vykázan jako nulový. V roce 2022 došlo ke konečnému splacení závazků z titulu garantovaných úvěrů poskytnutých Evropskou investiční bankou na financování infrastrukturálních programů, jejichž finančním manažerem byla Národní rozvojová banka, a.s. V roce 2022 došlo ke splacení jistiny a úroků z titulu úvěru na program odstranění povodňových škod v celkové výši 269,9 mil. Kč. Úhrada byla provedena z prostředků státního rozpočtu.

Tabulka č. 12: Vývoj standardních státních záruk (mil. Kč)

Standardní státní záruky	Stav k 31.12.2021	zvýšení stavu			snížení stavu			Kursové rozdíly (+,-)	Stav k 31.12.2022
		Poskytnuté záruky	Čerpání nové tranše	Vyúčtování úroků a poplatků	Splátky od dlužníků	Realizace státních záruk	Úhrada ze státního rozpočtu		
Zaručené úvěry od tuzemských bank	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Zaručené úvěry od zahraničních bank	263,0	-	-	10,0	-	-	269,9	-3,1	0,0
Úvěry se státní zárukou (standardní) celkem	263,0	0,0	0,0	10,0	0,0	0,0	269,9	-3,1	0,0

Zdroj: MF

V roce 2022 nebyla poskytnuta nová státní záruka podle § 73 zákona o rozpočtových pravidlech. V případě garance poskytnuté v roce 2018 podle zákona č. 179/2018 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění zápůjčky České národní banky pro Mezinárodní měnový fond v limitní výši jistiny 1,5 mld. EUR, nedošlo dosud v průběhu let 2018 až 2022 k čerpání peněžních prostředků.

Stav pohledávek státu z realizovaných státních záruk se v roce 2022 zvýšil o 21,2 mil. Kč, což představuje nárůst o 0,5 %. K 31. 12. 2022 tak výše pohledávek z tohoto titulu dosáhla hodnoty 3 984,0 mil. Kč a týkala se výhradně standardních státních záruk.

Tabulka č. 13: Pohledávky státu z realizovaných státních záruk (mil. Kč)

+ zvýšení stavu pohledávek - snížení stavu pohledávek	Stav pohledávek k 31. 12. 2021	Změny za rok 2021			Stav pohledávek k 31. 12. 2022
		realizace záruk (+)	úhrada dlužníkem (-)	jiné změny (+,-)	
Správa železniční dopravní cesty, s.o.	49,6	-	49,6	0,0	0,0
Cheteng (Chepos Engineering, s.r.o.)	936,0	-	-	28,4	964,3
Alumina Plant Project of Iran	1 401,4	-	-	42,5	1 443,8
VLT, a.s. (Zetor Brno,s.p.)	1 575,9	-	-	-	1 575,9
Pohledávky z realizovaných standardních záruk	3 962,8	0,0	49,6	70,8	3 984,0

Zdroj: MF

V případě realizace státních záruk za úvěr Správy železnic, tj. bývalé Správy železniční dopravní cesty, s. o. (dále SŽ, s. o.), která se na základě zákona č. 77/2002 Sb. stala nástupcem státní organizace České dráhy, došlo v roce 2021 na základě usnesení vlády č. 960 ze dne 5. 11. 2021 ke snížení celkové pohledávky z realizovaných záruk za SŽ, s. o. na 49 609 790 Kč. V roce 2022 došlo v návaznosti na usnesení vlády č. 869 ze dne 11. října 2021 o souhlasu vlády s převodem nepotřebného majetku, se kterým má právo hospodařit SŽ, s. o., k uhrazení dlužného částky.

Vývoj stavu pohledávek státu z realizovaných státních záruk byl v případě pohledávek za společnostmi Cheteng, s.r.o. (původně Chepos Engineering, s.r.o.) a za iránskou státní firmou APPI, které jsou od roku 2002 vedeny v USD, ovlivněn kurzovými dopady. Kurzové rozdíly se projeví v tomto případě zvýšením stavu pohledávek státu o 70,8 mil. Kč. Tyto pohledávky byly již v roce 2017 pro jejich faktickou nevymahatelnost vyřazeny v účetnictví Ministerstva financí z rozvahy a převedeny do podrozvahy.

2 Nestandardní státní záruky

V rámci nestandardních státních záruk nedošlo v roce 2022 k žádnému plnění státní záruky a vykazovaný stav nestandardních státních záruk, tj. záruk, které nesplňují všechny podmínky stanovené rozpočtovými pravidly, nedoznal v roce 2022 žádných změn a zůstal nulový. Obě záruky, vystavené v souvislosti s bývalou Investiční a poštovní bankou ve prospěch ČSOB a ve prospěch České národní banky jsou ukončeny.

3 Ručení ze zákona

Kromě standardních a nestandardních státních záruk, jejichž předmětem jsou smluvně určené konkrétní úvěrové či jiné závazky, existuje i ručení vyplývající ze zvláštních zákonů.

Ze zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, stát ručí za závazky Exportní, garanční a pojišťovací společnosti, a.s. (EGAP) z pojištění vývozních úvěrových rizik a za závazky České exportní banky, a.s. (ČEB) za splácení úvěrových zdrojů získaných touto bankou, jakož i za závazky z ostatních operací na peněžních a kapitálových trzích směřujících k získání prostředků pro zvýhodněné financování exportu, pokud k nim byl dán souhlas Ministerstva financí a České národní banky. Rozsah těchto závazků vyplývajících z uvedeného zákona a stanovených státním rozpočtem byl dodržen. V dokumentaci k rozpočtu na rok 2022 byla stanovena výše ručení za závazky ze splácení zdrojů získaných ČEB na finančních a kapitálových trzích. K 31. 12. 2022 dosahovaly závazky ČEB výše 23,4 mld. Kč. Limit garantovaných závazků EGAP (pojistná kapacita) byl na rok 2022 stanoven ve výši 238 mld. Kč, skutečná pojistná angažovanost

představovala závazky v rozsahu 90,2 mld. Kč. Reálná hodnota neočekávaných rizik, která nejsou pokryta rezervami EGAP, činila 11,1 mld. Kč.

4 Záruky související s mechanismem ESM a EFSM

Pouze jako doplňující informaci lze uvést existenci závazku, souvisejícího s mechanismem ESM, resp. EFSM (European Financial Stabilisation Mechanism). Evropský mechanismus finanční stabilizace a jednotlivá rozhodnutí o poskytnutí pomoci tohoto mechanismu mobilizují zdroje rozpočtu EU do výše, kterou se členské státy včetně České republiky zavázaly respektovat, tj. zavázaly se v případě potřeby poskytnout tyto prostředky pro účely politik EU. Česká republika může být žádána pouze o doplnění vlastních zdrojů do rozpočtu EU. Na daný případ finanční pomoci z evropského mechanismu finanční stabilizace tedy nedopadá ustanovení § 73 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, upravující podmínky poskytování státních záruk. V tomto případě je relevantní ustanovení § 7 odst. 1 písm. r) uvedeného zákona, které stanoví, že se ze státního rozpočtu hradí výdaje související s plněním závazků k Evropským společenstvím. Česká republika není v ručitelském postavení vůči žádnému konkrétnímu subjektu, v uvedeném případě v pozici ručitele stojí rozpočet EU.

5 Aval směnek, vystavených ČNB

Ručitelský vztah Ministerstva financí vůči Mezinárodnímu měnovému fondu (dále MMF) vychází z požadavků naplnění Dohody o MMF. Příslušný dluhopis (tzv. „směnka“) vystavený Českou národní bankou je součástí kvóty, kterou upsala Česká republika, a která pokrývá celkem 75 % této členské kvóty. Vystavený dluhopis je avalován ministrem financí, neboť členy MMF mohou být pouze státy, v případě České republiky pak bylo odsouhlaseno, že dluhopis vystaví Česká národní banka a stát (dle kompetenčního zákona Ministerstvo financí) jej bude avalovat. Potenciální závazek z tohoto titulu k 31. 12. 2022 představuje cca 45,0 mld. Kč, přičemž riziko, že Česká národní banka bude vyzvána k úhradě tohoto závazku lze označit za velmi nízké.

IV. Tabulkové přílohy

Tabulka č. 1: Podrobnější přehled o vývoji státních finančních aktiv a pasiv

Tabulka č. 2: Podrobnější přehled o příjmových a výdajových operacích na korunových účtech státních finančních aktiv

Tabulka č. 3: Přehled o peněžních prostředcích a operacích na korunových účtech státních finančních aktiv

Tabulka č. 4: Specifikace bankovních úvěrů krytých státní zárukou a jiných záruk státu

Tabulka č. 1: Podrobnější přehled o vývoji státních finančních aktiv a pasiv (mil. Kč)

	Stav k		Změna za
	31.12.2021	31.12.2022	rok 2022 (+,-)
1. Prostředky státu na depozitních bankovních účtech SFA	76 819,7	111 911,1	35 091,5
v tom: prostředky z výsledků rozpočtového hospodaření minulých let	265,8	265,8	0,0
účelové prostředky z úvěrů přijatých od Evropské investiční banky	0,0	0,0	0,0
prostředky na uspořádacích bankovních účtech SFA	17 067,7	778,4	-16 289,3
prostředky na ostatních korunových depozitních bankovních účtech SFA	59 486,2	44 074,6	-15 411,6
prostředky na cizoměnových účtech SFA	0,0	66 792,4	66 792,4
2. Pohledávky státu vůči zahraničí vč. pohledávek z deblokačí	15 286,8	15 562,7	275,9
v tom: vládní pohledávky vůči zahraničí	12 587,2	12 962,1	374,9
převzaté zahraniční pohledávky státu (od ČSOB)	2 354,8	2 371,7	16,9
pohledávky vůči deblokátorům zahraničních pohledávek	344,8	229,0	-115,8
pohledávky z realizovaných státních záruk	0,0	0,0	0,0
3. Pohledávky státu vůči tuzemsku ve správě MF	4 592,6	76 937,6	72 345,0
v tom: z poskytnutých státních půjček a návratných finančních výpomocí	4 566,3	4 566,3	0,0
z realizovaných státních záruk a bankovní úvěry	0,0	0,0	0,0
pohledávky za fyzickou osobou	26,3	26,3	0,0
poskytnuté úvěry *)	0,0	72 345,0	72 345,0
4. Majetkové účasti státu ve správě MF	61 502,2	60 881,9	-620,3
v tom : účasti u zahraničních společností a mezinárodních bank	18 594,4	17 974,2	-620,2
účasti u tuzemských společností	42 907,8	42 907,7	-0,1
z toho : převzaté po ČKA	1 912,2	1 912,2	0,0
účasti u zahraničních společností převzaté po ČKA	0,0	0,0	0,0
5. Cenné papíry a ostatní finanční aktiva	2 300,0	2 300,0	0,0
v tom : z finančního investování na účtech řízení likvidity státní pokladny	0,0	0,0	0,0
z finančního investování na jaderném účtu **)	2 300,0	2 300,0	0,0
Státní finanční aktiva celkem	160 501,2	267 593,4	107 092,2
1. Emise státních dluhopisů na domácím trhu	2 292 003,0	2 604 707,5	312 704,5
v tom: státní pokladniční poukázky	33 334,0	0,0	-33 334,0
střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	2 258 669,0	2 604 707,5	346 038,5
z toho: státní dluhopisy určené pro občany	38 868,0	83 405,2	44 537,2
Z úhrnu emisí státních dluhopisů na domácím trhu je :			
- v držbě u domácích bank	1 015 374,5	1 028 752,1	13 377,6
- v držbě u ostatních tuzemských subjektů	668 617,4	877 699,6	209 082,3
- v držbě u zahraničních subjektů	608 010,7	698 255,8	90 245,1
Přijaté úvěry	83 728,0	137 825,2	54 097,2
Emise státních dluhopisů na zahraničních trzích	74 086,0	5 145,6	-68 940,4
Přijaté zápůjčky	15 910,0	147 101,5	131 191,5
Nesplacená část upsaného kapitálu	80 863,5	80 455,1	-408,4
Jiné	1,0	58,4	57,4
Státní finanční pasiva celkem	2 546 591,5	2 975 293,3	428 701,8

*) úvěry poskytnuté dle § 35 odst. 5 zákona č. 218/2000 Sb.

**) v souladu s novelizovaným zněním ustanovení § 36 odst. 7 a) zákona č. 218/2000 Sb. není jmenovitá hodnota SDD nakoupených z prostředků jaderného účtu zahrnuta do státních finančních pasiv vykazovaných k 31. 12.

Zdroj: MF

Tabulka č. 2: Podrobnější přehled o příjmových a výdajových operacích na korunových účtech státních finančních aktiv (mil. Kč)

	Skutečnost za rok 2021	Schválený rozpočet 2022	Skutečnost za rok 2022	Plnění rozpočtu (%)	Index 2022/2021
A. Příjmové operace kapitoly OSFA	2 222,2	2 421,5	3 847,1	158,9	173,1
v tom: příjmy od nefinančních podniků - odvody od původců RAO	1 708,1	1 650,0	1 702,9	103,2	99,7
příjmy z finančního investování (vč. prémie/diskontů)	341,4	660,0	2 000,2	303,1	585,9
příjmy z dividend a podílů na zisku	157,1	100,0	139,5	139,5	88,8
příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů	0,0	0,0	0,0	x	x
příjmy z likvidace státních podniků	9,8	10,0	0,0	0,0	0,0
převod přebytku fondu důchodového pojištění z minulých let	0,0	0,0	0,0	x	x
ostatní příjmy kapitoly OSFA	5,8	1,5	4,5	298,4	77,3
B. Ostatní příjmové operace realizované na účtech SFA	16 770,7	0,0	10 426,2	x	62,2
Příjmy z operací na účtech SFA celkem (A+B)	18 992,9	2 421,5	14 273,2	x	75,2
C. Výdajové operace kapitoly OSFA	6,0	215,0	2,1	1,0	35,6
v tom : úhrada za nákup akcií	0,0	0,0	0,0	x	x
na řešení mimořádných situací a posílení ÚSC	0,0	90,0	0,0	0,0	x
na restituce zemědělského majetku	0,0	50,0	0,0	0,0	x
ostatní výdaje kapitoly OSFA	6,0	75,0	2,1	2,8	35,4
D. Přesuny z kapitoly OSFA do jiných rozpočtových kapitol	20 226,7	18 940,0	18 700,8	98,7	92,5
v tom : na krytí výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen na restituovaném majetku	0,0	0,0	0,0	x	x
na krytí výdajů vodního díla	226,7	440,0	200,8	45,6	88,6
na řešení problémů spojených s důchodovým pojištěním	20 000,0	18 500,0	18 500,0	100,0	92,5
na krytí výdajů na programy ve veřejném zájmu vedené v IS	0,0	0,0	0,0	x	x
E. Ostatní výdajové operace realizované na účtech SFA	19 381,1	x	26 253,6	x	135,5
v tom: financování Správy úložišť radioaktivních odpadů	528,2	584,5	555,6	95,1	105,2
Výdaje z operací na účtech SFA celkem (C+D+E)	39 613,7	x	44 956,5	x	113,5
Saldo příjmů a výdajů z operací SFA	-20 620,8	x	-30 683,2	x	x
z toho: za kapitolu OSFA včetně přesunů	-18 010,5	-16 733,5	-14 855,8	88,8	82,5

Zdroj: MF

Tabulka č. 3: Přehled o peněžních prostředcích a operacích na korunových účtech státních finančních aktiv (mil. Kč)

	Stav k		Změna za rok 2022 (+, -)	Příjmové a výdajové operace včetně transferů na účtech SFA				Financující operace na účtech SFA						Celkové saldo financování	
	31.12.2021	31.12.2022		transferů na účtech SFA				užití zůstatků bankovních účtů	dluhové financování				finanční investování		
				příjmy (+)	výdaje (-)	transfery *) (-)	saldo (+, -)		emise SPP	emise SDD	zahr. emise SDD	úvěry ze zahraničí			jiné operace
1. Prostředky z výsledků rozpočtového hospodaření minulých let v tom :	265,8	265,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 18327001/0710	265,8	265,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Prostředky od EIB	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Prostředky na uspořádacích účtech SFA v tom:	17 067,8	778,4	-16 289,3	10 426,4	25 697,9	-	-15 271,6	16 289,3	-33 334,0	306 007,0	-	-4 385,9	-269 304,8	-	15 271,6
1978 - 28621001/0710	16 284,6	0,0	-16 284,6	-	-	-	-	16 284,6	-	-16 284,6	-	-	-	-	-
1978 - 23927001/0710	0,0	0,0	-	10 426,2	25 697,9	-	-15 271,8	-	-33 334,0	322 296,4	-	-4 385,9	-269 304,8	-	15 271,8
1978 - 24022001/0710	59,2	54,4	-4,8	-	-	-	-	4,8	-	-4,8	-	-	-	-	-
1978 - 17623001/0710	93,7	93,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 23329001/0710	508,9	508,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 21227001/0710	121,3	121,5	0,2	0,2	0,0	-	0,2	-0,2	-	-	-	-	-	-	-0,2
4. Prostředky na ostatních účtech SFA v tom: 1978 - 23425001/0710	59 486,2	44 074,6	-15 411,6	3 846,9	2,1	19 256,4	-15 411,6	15 411,6	-	-	-	-	-	-	15 411,6
1978 - 23820001/0710	30 943,5	34 095,1	3 151,6	3 707,4	0,1	555,6	3 151,6	-3 151,6	-	-	-	-	-	-	-3 151,6
1978 - 23820001/0710	9 225,8	9 023,1	-202,7	0,1	2,0	200,8	-202,7	202,7	-	-	-	-	-	-	202,7
1978 - 12822001/0710	678,3	678,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 33025001/0710	18 638,6	278,0	-18 360,6	139,4	-	18 500,0	-18 360,6	18 360,6	-	-	-	-	-	-	18 360,6
jiné účty	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prostředky SFA na bankovních účtech celkem	76 819,7	45 118,8	-31 701,0	14 273,2	25 700,1	19 256,4	-30 683,2	31 701,0	-33 334,0	306 007,0	-	-4 385,9	-269 304,8	-	30 683,2

*) jde o převod práva čerpat výdaje z rozpočtu kapitoly OSFA do rozpočtu jiných kapitol, na základě čehož se výdaje původně rozpočtované v kapitole OSFA realizují v těchto jiných kapitolách státního rozpočtu. Prostředky na činnost SÚRAO jsou rozpočtovány v kapitole MPO a kryty z jaderného účtu.

Zdroj: MF

Tabulka č. 4: Specifikace bankovních úvěrů krytých státní zárukou a jiných záruk státu (mil. Kč)

	Stav k 31.12.2021	Poskytnuté záruky	Čerpání nové tranše úvěru	Vyúčtování úroků, poplatků	Splátky úvěru dlužníky	Realizace státních záruk	Jiné snížení stavu (úhrada ze SR)	Kurzové a jiné korekce (+, -)	Stav k 31.12.2022
1. Vnitřní úvěry (od tuzemských bank) celkem	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Zahraniční úvěry (od zahraničních bank) celkem	263,0	0,0	0,0	10,0	0,0	0,0	269,9	-3,1	0,0
- SŽDC,s.o. (koridor č.I)	0,0								
- SŽDC,s.o. (koridor č.II - projekt III)				0,0		0,0		0	0,0
- ČMZRB (dálnice)	0,0								
- ČMZRB (povodně)	263,0			10,0			269,9	-3,1	0,0
- ČMZRB (vodohospodářský program)	0,0			0,0	0,0		0,0	0	0,0
- ČMZRB (E - Roads II)	0,0						0,0		
A Úhrn standardních státních záruk	263,0	0,0	0,0	10,0	0,0	0,0	269,9	-3,1	0,0
Nestandardní státní záruky									
- ve prospěch ČNB na odškodnění strategického investora IPB	0,0								0,0
- ve prospěch ČSOB za nekvalitní aktiva IPB	0,0								0,0
- MMF - půjčky od ČNB na posílení zdrojů	0,0								0,0
B Úhrn nestandardních státních záruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkový úhrn standardních a nestandardních státních záruk	263,0	0,0	0,0	10,0	0,0	0,0	269,9	-3,1	0,0
Záruky ze zákona č. 58/1995 Sb.									
- ČEB, a.s.	27 366,6								23 393,2
- EGAP, a.s.	96 910,6								90 212,6
Aval směnec vydaných ČNB	43 649,6								45 039,2

Zdroj: MF